

ਫੁਟਕਲ ਸਿਵਲ

ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ ਅਤੇ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋ ਜੇ.ਜੇ.

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਰੂਪ ਓਬਰਾਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1973 ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੰਬਰ 1762-ਸੀ

1965 ਦੇ ਆਰਐਫਏ ਨੰਬਰ 273 ਵਿੱਚ.

8 ਫਰਵਰੀ 1974 ਈ.

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1908 ਦਾ ਐਕਟ V)- ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 23 ਅਤੇ 23-ਏ- ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ (1870 ਦਾ VII)— ਧਾਰਾ 13— ਕੋਡ ਦੇ ਨਿਯਮ 23 -ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਰਿਮਾਂਡ - ਧਾਰਾ 13 ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ - ਕੀ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੈ - ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ, ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ - ਕੀ ਵਾਪਸੀਯੋਗ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਤਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਿਯਮ 23, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੇ ਨਿਯਮ 23 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 23-ਏ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਰਿਮਾਂਡ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਰਿਮਾਂਡ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮ 23-ਏ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਮੁਢਲੇ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਧਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਨਿਯਮ 23-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਪਸੀਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਐਕਟ, 1870 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜੋ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 1965 ਦੇ RFA ਨੰਬਰ 273 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸ ਵਜੋਂ 1,564.00 ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

(1964 ਦਾ ਅਸਲ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 131, 19 ਮਈ, 1965 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੂਦ, ਸਬ-ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਜਲੰਧਰ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)।

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ ਜੇ.ਵੀ.

ਆਰ ਐੱਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਤੇ ਅਮਰ ਦੱਤ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਤੇ ਆਈ ਜੇ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਪੀ ਐੱਚ, ਜੇ.-ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਰੂਪ ਓਬਰਾਏ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 16,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਇਹੀ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ

ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਬਹਿਸ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਭਾਰਤੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ, 1870 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਕੀਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਲਈ ਅਦਾਲਤੀ-ਫੀਸ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 1,564, ਜੋ ਉਸਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ।

(3) ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿਫੰਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:-

“ਜੇ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਮੁਦਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਜਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰਿਮਾਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਸੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 351 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਫੀਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਕਲੈਕਟਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰੇਗੀ :

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ

*

*

*

**

(4) ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਇਹ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1859 ਦੀ ਧਾਰਾ 351 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 351

Krishan Sarup Oberoi v. Ram Niwas (Pandit, J.) -

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1859 'ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 ਦੇ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਿਮਾਂਡ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਮਾਂਡ ਆਰਡਰ 41 ਦੇ ਨਿਯਮ-23 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਰਿਮਾਂਡ ਨਿਯਮ 23 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਓਰੀਐਂਟਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਕਾਮਰਸ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ।

(6) ਨਿਯਮ 23A ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 1938 ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 122 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

“ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਬਿੰਦੂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੋਲ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਹਨ। 23।”

(7) ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਜਾਬਤਾ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ ਜੋ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ "ਮੁਕੱਦਮੇ" ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਿਮਾਂਡ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਰਿਮਾਂਡ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜਾਂ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ।

(8) ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਦਾ "ਉਲਟਾ" ਸਿਰਫ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

(1) ਏਆਈਆਰ 1956 ਪੀ.ਬੀ. 215.

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਲਾਹਾਬਾਦ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਆਰਡਰ 41 ਦੇ ਨਿਯਮ 23 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ "ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸੁੱਕੀ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ: -

"ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਇਹ"

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ ਸਮਾਨ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਕਤ ਸੋਧ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ "ਉਲਟਾ" ਅਤੇ "ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। "ਮੁਕੱਦਮੇ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉੱਖਾ ਕੋਲਹੋ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁੜ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ।

(9) ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਮਾਂਡ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

(10) ਸੈਕਸ਼ਨ 13, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਤਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 23 ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਰਿਮਾਂਡ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਥਿੰਦੂ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਿਮਾਂਡ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਦੇ ਜਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਨਿਯਮ 23 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"ਜਿੱਥੋਂ ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਢਲੇ ਥਿੰਦੂ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਲਟਾ
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ

(2) ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 1531.

ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਮਾਂਡ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਮੁੱਦੇ ਜਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀਵਾਨੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਨੰਬਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ; ਅਤੇ ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ (ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ), ਸਾਰੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਬੂਤ ਹੋਣਗੇ।"

(11) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਉਦੋਂ ਆਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਥਿੰਦੂ ਤੋਂ

Krishan Sarup Oberoi v- Ram Niwas (Pandit, J.)

ਇਲਾਵਾ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮ 23 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਧਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।

(12) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 122 ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 23A, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1859 ਦੀ ਧਾਰਾ 351 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 158 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਹਵਾਲਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਵਹਾਰਕ ਹੋਵੇ, ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਧਾਰਾ 1908 ਦੇ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਬਣਾ ਕੇ, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਫੀਸਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਧਾਰਾ 13 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਿਮਾਂਡ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ।

ਦੀ

(13) ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਪੂਰ ਅਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਨਰਾਇਣ ਜੇ.ਜੇ. ਆਯੋਜਿਤ:

“ਜਿੱਥੋਂ ਰਿਮਾਂਡ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 23, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ

ਸੈਕਸ਼ਨ 13, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਪਰ ਰਿਫੰਡ ਦਾ ਆਰਡਰ ਸਾਬਕਾ ਡੈਬਿਟੋ ਜਸਟਿਸ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ, ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਨਹੀਂ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਾਂ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਿਆ:

ਨੇ ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਇਹ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ, 23-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 13, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸਖਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਰਿਮਾਂਡ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਮਾਂਡ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ ਡਿੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 13 ਦੇ ਅੰਦਰ; ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 13, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ, ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ • ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਲ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(14) ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (3) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰਿਮਿਟ ਜਾਂ ਰਿਫੰਡ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਫੀਸਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਫੀਸਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਕਾਉਂਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਏ.ਐਨ. ਮਿਸ਼ਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਏ.ਐਨ. ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਦੁਲਤ, ਜੇ. ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਿਫੰਡ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਫੀਸ ਤਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਜਦੋਂ ਰਿਫੰਡ ਨੂੰ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, (ii) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗਲਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਾਧੂ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ (iii) ਜਦੋਂ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਇੱਕ ਗਲਤ ਮੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(3) ILR 1958 Pb. 104=ਏਆਈਆਰ 1958 ਪੀ.ਬੀ. 38.

(4) ਏਆਈਆਰ 1955 ਪੀ.ਬੀ. 165

Krishan Sarup Oberoi v • Ram Niwas (Pandit, J.)

(15) ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਿਸਕਾਊਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੱਤਭੇਦ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

“ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੀਸ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਫੀਸਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ”

ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ।

(16) ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ (ਏ) ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਰਡਰ 41, ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ 23, ਆਰਡਰ 41 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਸੀ; ਅਤੇ (ਬੀ) ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਮਾਂਡ ਸੈਕਸ਼ਨ 13, ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਜਾ ਆਧਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਡਰ 41 ਦੇ ਨਿਯਮ 28 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਆਰਡਰ 41 ਦੇ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ / ਕੇਸ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਇਸ ਲਈ, ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

(17) ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਮਾਂਡ ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਮਾਮਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਥਾਰਟੀ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ :-

“ਪਰ ਇਹ ਫੈਸਲਿਆਂ (ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਸਮੇਤ) ਨੇ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਸਭਿਅਕ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਨੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਹਨ।

ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ, ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਕੋਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਉਗਰਾਰੀ ਜਾਂ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਟੈਕਸ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਪਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਹਮਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਨਿਵੇਕਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜੇਕਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਚੁੱਪ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਰਾਬਰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਵਧਾਏਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਟੈਕਸਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਡਿਸਕਾਉਂਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਏ.ਐਨ. ਮਿਸ਼ਰਾ (4) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਦੂਸਰਾ, ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ, ਅਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਸਾਰੀਆਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚੇਗੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ, ਬੇਇਨਸਾਫੀ, ਸਹੂਲਤ, ਤੰਗੀ ਜਾਂ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਉਤਪਾਦਕ ਬਣਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏਗੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਜੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ।

ਜੇਕਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਾਦੀ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਰਥ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਨਤੀਜੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਉਸਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ, ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਰਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

Krishan Sarup Oberoi v- Ram Niwas (Pandit, J.)

ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਓਨੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਨਾ ਹੋਣ ਸਿੰਨੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਖੁਦ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਆਮ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਕੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ। ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦੇ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਠਿਨਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਐਨਪੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਸਰਕਿਟ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤੀਸਰਾ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਮੂਲ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਠਿਨ ਕਰਤੱਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਹਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇ।, ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਬ੍ਰਾਈਡੇਨਜ਼ਾਬਕ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਬਾਰ) (5) ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ: *ਮਕਬੂਲ ਅਹਿਮਦ ਬਨਾਮ ਓਕਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ* (6) . ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹਮਦਰਦੀ ਜਾਂ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ (1919) 63 ਕਾਨੂੰਨ ਐਡ. ਪੰਨਾ 315 'ਤੇ 313, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; *ਇੰਦੂ ਭੂਸ਼ਣ ਰਾਏ ਬਨਾਮ ਸੇਸੀ, ਆਫ ਸਟੇਟ* (7), ਅਤੇ *ਕਰਫਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਆਰੀਕਲ ਡੇਨੀਅਲ ਵਰਗੀਸ* (8)।

ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਫੰਡ ਦੇਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। * * * ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ * * * ਜਦੋਂ

(5) 66 ਐਮ. ਐਲਆਰ 1507

(6) ਏਆਈਆਰ 1935 ਪੀਸੀ 85.

(7) ਏਆਈਆਰ 1935 ਕੈਲ. 707

(8) ਏਆਈਆਰ 1953 ਬੰਬ 73.

ਰਿਮਾਂਡ ਆਰਡਰ ਆਰਡਰ 41, ਨਿਯਮ 23 (*ਉਮਰ ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਉਮਰ ਹਯਾਤ*) (9), *ਖੋਕਲਿੰਗਮ ਅਬਾਲਮ ਬਨਾਮ ਮੌਗ ਤਿਨ* (10) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ *** ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਠਿਨਾਈ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਖ਼ਤ ਕੇਸ ਮਾੜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।"

(18) *ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਜੇ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ

ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ। ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਢਿੱਲੋਂ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ—ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁੱਕਦੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ

ਆਰਐਸ ਨਰੂਲਾ ਜੇ.

ਮੈਸਰਜ਼ ਰੂਪ ਚੰਦ ਧਰਮ ਚੰਦ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

M/S ਬਸੰਤ ਲਾਲ ਬਨਾਰਸੀ ਲਾਲ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

ਸਿਵਲ ਮਾਲ . 1973 ਦਾ 856

12 ਫਰਵਰੀ 1974 ਈ.

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1908 ਦਾ ਐਕਟ V)— ਧਾਰਾ 10 ਅਤੇ 15— ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ— ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹੈ— ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼— ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨ— ਕੀ ਝੂਠ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਵਵਿਆਪਕ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਮਾਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਸਟੇਅ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ।

(9) ਏਆਈਆਰ 1927 ਲਾਹ. 886(1)

~

”

(10) ਏਆਈਆਰ 1936 ਰੰਗੂਨ 208 (ਐਫਬੀ)